

**Provinciale Staten
8 december 2014**

Begroting 2015

**Inbreng van GroenLinks
Florian Bekkers, fractievoorzitter**

“Voorzitter, de vaststelling van de begroting voor het volgende jaar is een plechtig democratisch moment. Het betekent dat we besluiten om met de 1 miljoen inwoners van de provincie Utrecht uitdagingen op het provinciale schaalniveau aan te pakken. Hiermee staan we in een traditie van duizenden jaren: vroeger praatten de “stamoudsten” eindeloos totdat ze een gemeenschappelijke basis gevonden hadden en plannen konden uitvoeren. Vandaag zitten wij hier met een grote diversiteit in vertegenwoordiging. .

Voorzitter, we spreken hier regelmatig lang, maar anders dan de stamoudsten niet zo lang dat we het allemaal eens worden. Tegelijkertijd proberen we met elkaar in Utrecht zo te besturen dat we rekening houden met wat voor verschillende fracties en hun kiezers specifiek belangrijk is. De GroenLinks-fractie is blij en dankbaar met deze onderlinge verhoudingen. Wat GroenLinks betreft kan ik zeggen dat wij de afgelopen periode hebben ervaren dat onze inbreng en visie serieus genomen is, zo af en toe op bijval kon rekenen en op andere momenten op weerwoord. Er zijn besluiten genomen waar we blij mee zijn, en besluiten genomen waar we minder blij mee zijn, maar waar andere fracties weer erg blij mee zijn.

De voorliggende begroting geeft het financiële mandaat om op veel van de onderwerpen waar GroenLinks belang aan hecht door te gaan met provinciale inzet. Over de opzet van de begroting willen wij GS meegeven dat wij de indruk hebben dat de begroting duidelijker kan maken voor welke doelen welke middelen gericht worden ingezet. De tabellen per programma zijn nu erg globaal.

Voorzitter, achter de bedragen en teksten in de begroting gaan belangrijke inspanningen schuil om diverse maatschappelijke opgaven aan te pakken. Ik geef een paar voorbeelden van waar de afgelopen jaren veel aan is gedaan en wat nu doorgezet wordt:

- Een aantrekkelijke provincie met ruimtelijke kwaliteit
- Binnenstedelijk bouwen gaat voor uitbreiding
- Fiets als duurzaam alternatief voor regionale mobiliteit
- Aanleg en beheer van natuurgebieden
- Ondersteunen van economische ontwikkeling door innovatie, maar ook beroepsonderwijs;
- Aanpak leegstaande kantoren
- Herstructurering van bedrijventerreinen met duurzame energiemaatregelen
- Restaureren, in stand houden en toegankelijk maken van erfgoed
- Ondersteunen van culturele festivals die ons vestigingsklimaat kleur geven
- Definitieve overdracht van de jeugdzorg naar gemeenten

Voorzitter, GroenLinks is van mening dat we met al deze acties bijdragen aan een beter leefklimaat in onze provincie. Wij gaan ervan uit dat dit college zich tot aan de verkiezingen en de vorming van een nieuwe coalitie hier vol voor blijft inzetten. Heren en dame gedeputeerden en aanstaande officiële Commissaris van de Koning, u bent in het harnas tot en met de laatste seconde van uw decharge en de inwoners van Utrecht rekenen op u.

Voorzitter, GroenLinks staat voor een provincie waar mensen gezond en gelukkig kunnen leven. Een provincie waar mensen zich kunnen ontplooien, werk kunnen vinden en die hen stimuleert hun dromen te verwezenlijken. Een provincie waarin we genieten van natuur en landschap. Een provincie die de uitdagingen van deze tijd oppakt: werk, duurzame energie, schone lucht, behoud van plant- en diersoorten, onderlinge solidariteit en zorgzaamheid. Kortom, een provincie waar je graag wilt zijn, waar je trots op bent. Het huidige college van Gedeputeerde Staten kunnen met het mandaat dat zij van ons krijgen hier al belangrijke bijdragen aan leveren, maar op onderdelen zullen de nieuwe staten hier ook nieuwe keuzes in moeten maken. Ik wil enkele voor GroenLinks belangrijke thema's noemen: energie, werk, gezondheid, natuur en samenwerking met burgers.

Voorzitter, een duurzame energievoorziening is volgens GroenLinks een van de grootste uitdagingen van onze tijd. Allereerst omdat onze huidige fossiele uitstoot een zodanig snelle klimaatverandering veroorzaakt dat er grote risico's ontstaan voor honderden miljoenen mensen. Daarnaast raken fossiele brandstoffen gewoon op en is het gezien geopolitieke verhoudingen zinvol meer zelfvoorzienend te zijn.

Voorzitter, voor Utrecht ligt hier een grote uitdaging. We zijn een van de meest concurrerende regio's, maar voor onze energievoorziening een van de allerminst zelfvoorzienende. GroenLinks ziet dat als een potentiële achilleshiel en roept het college in samenwerking met de EBU op om werk te maken van het speerpunt duurzaamheid en een vitale coalitie van bedrijven, maatschappelijke organisaties en overheden te vormen die de handen ineen slaat en werk maakt van energiebesparing en duurzaam opgewekte energie. Onze vraag aan Gedeputeerde Staten is om aan te geven welke mogelijkheden zij ziet om samen met EBU aan zo'n coalitie te werken zodat onze doelstellingen op het gebied van duurzame energie gerealiseerd kunnen worden.

Voorzitter, werk is een andere belangrijke uitdaging. De bijdrage van de provincie ligt volgens GroenLinks primair op een aantrekkelijk vestigingsklimaat. Belangrijk hiervoor zijn bijvoorbeeld: infrastructuur, natuur- en recreatiegebieden, verschillende woonmilieu's, erfgoed en cultuur. Volgens GroenLinks is voor een economie waarin innovatie en duurzaamheid de sleutels zijn voor concurrerend vermogen culturele diversiteit van groot belang. Dit gaat verder dan het ondernemerschap van de culturele sector, verder dan het belang van toonaangevende festivals, verder dan een basisinfrastructuur door een bibliotheken en cultuureducatie. Het gaat om de prikkelende spiegel die kunst ons voorhoudt en die ons helpt buiten onze denkkaders te treden. In onze innovatie-economie is dat nodig voor succes. Onze vraag aan Gedeputeerde Staten is om aan te geven op welke wijze dit belang van kunst en cultuur verbonden kan worden met ons economisch beleid en de agenda van de EBU.

Voorzitter, ondanks de mogelijkheden van digitaal werken en vergaderen en zelfs in 3D te printen, is mobiliteit vooralsnog de bloedbaan van een gezonde economie. GroenLinks is voor mobiliteit, voor optimale mogelijkheden voor mensen om zich te verplaatsen en goederen op de plaats van bestemming af te leveren. Echter, een mobiliteitssysteem gebaseerd op fossiel aangedreven afzonderlijke voertuigen heeft enorme, voorzitter, enorme consequenties voor de gezondheid. Het lukt ons nog lang niet overal en altijd om het gebruik van auto's en vrachtwagens op benzine en diesel binnen de wettelijke normen voor luchtverontreiniging en geluidsoverlast te houden. Die wettelijke normen zijn een veiligheidsminimum. Die zijn niet bedoeld als ambitieniveau voor een gezond leven! Vele mensen met astmatische aandoeningen merken verhoging van luchtverontreiniging direct. De last die zij ervaren kan een indicator zijn voor ons bewustzijn van de vuiligheid die wij allemaal inademen.

Voorzitter, het is zo onverantwoord gezond, maar in onze welvaartseconomie kiezen we vaak de gemakkelijke weg van "voldoen aan wettelijke normen". Maar, voorzitter, dat wettelijk minimum is zoals gezegd niet hetzelfde als gezond, en bovendien voor bijvoorbeeld roet zijn geen wettelijke normen en geeft de Wereld gezondheidsorganisatie wel een scherpe richtlijn. Voor de gezondheid van onze inwoners acht GroenLinks het noodzakelijk om ons niet langer achter de wet te verschuilen, maar hier in de politieke arena doelen te stellen en maatregelen te nemen. Onze vraag aan gedeputeerde Staten is gezien de nieuwe Omgevingswet Gezondheid en milieu een volwaardig onderdeel van de provinciale beleidsruimte kunnen zijn.

Voorzitter, naast verkeer is de veehouderij een belangrijke bron van broeikasgassen en het voor natuurgebieden schadelijke stikstof. GroenLinks streeft naar een omvang van de veehouderij die past bij de opbrengst van het beschikbare grondgebied. Bovendien moeten landbouw en natuur niet langer tegenover elkaar staan en elkaar beconcurreren. Het zou vanzelfsprekend moeten zijn om natuurvriendelijke akkers en oevers te onderhouden, zodat een wijdvertakt netwerk van natuurverbindingen zich met onze landbouwgebieden kan mengen. Sommige partijen menen dat een weiland ook natuur is. Ik zou zeggen: was het maar waar. In werkelijkheid zijn de steden veel rijker aan biodiversiteit dan de gemiddelde akker of weiland. En dan zijn kakkerlakken en pissebedden nog niet eens meegerekend.

In het landelijk gebied is de achteruitgang van biodiversiteit nog niet gestopt. Het tempo waarin deze achteruitgang door verstedelijking, vervuiling en versnippering door wegen doorgaat is zorgwekkend. Door dat hoge tempo kunnen ecosystemen zich niet aanpassen, waardoor ze instabiel worden. Dit kan ook ons, mensen, als integraal deel van die ecosystemen treffen. Als iets forse bescherming door de overheid en collectieve investering verdient, dan is het wel natuur. Onze vraag aan Gedeputeerde Staten is welke mogelijkheden zij ziet om fijnvertakte natuur terug te brengen in onze landbouwgebieden.

Tenslotte, voorzitter, om op al deze punten iets te bereiken moeten we samenwerken. Vaak delen anderen dezelfde doelen, soms kunnen we doelen parallel laten lopen en elkaar versterken. Een speciale plek in die samenwerking met anderen nemen onze inwoners in. We zitten in een fase waarin we de kracht en bijdrage van inwoners weer ontdekken. GroenLinks ziet mogelijkheden in het beheer van natuur en landschap, bij het overeind houden van voorzieningen in kleinere kernen, bij openbaar vervoer op minder drukke trajecten. GroenLinks is van mening dat het inwoners wel makkelijk gemaakt moet worden, en soms moeten zij financieel of met materiaal ondersteund worden. Immers, onze inwoners hebben vaak al vele verantwoordelijkheden: werk, gezin, zorg voor naasten, dromen om waar te maken. Een bijzonder principe is het zogenaamde 'right to challenge'. Dit betekent dat de overheid ervoor open staat als burgers en bedrijven aangeven een publieke taak beter te kunnen uitvoeren dan de overheid, en die taak dus door hen laat uitvoeren met het bijbehorende budget. Onze vraag aan gedeputeerde Staten is hoe zij onze inwoners wil faciliteren om een bijdrage te leveren en welke mogelijkheden zij zien voor een "Right to challenge".

Voorzitter, ik dank u en de collega's van provinciale staten voor uw aandacht. GroenLinks heeft getracht enkele thema's voor het voetlicht te brengen die voor de kiezers van GroenLinks belangrijk zijn. Ongetwijfeld zijn er raakvlakken met wat de kiezers van andere partijen belangrijk vinden en kunnen we gezamenlijk voortbouwen op de suggesties voor aanpak die ik vanuit GroenLinks heb gepresenteerd. Wij hebben er vertrouwen in dat ook de partijen met andere prioriteiten of inzichten onze visie respecteren en bereid zijn tot een gezamenlijke koers te komen waar alle inwoners van Utrecht voldoende vertrouwen in hebben. Op deze wijze werken wij samen aan een mooie provincie en leveren we een bescheiden bijdrage aan de gezondheid en het geluk van de Utrechters."